

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ personæ voto obstringi possint. punct. 19.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

5 Ad impetrandam prioris voti dispensationem non est necessaria mentio faciendi accessorij.

6 An voti penalis obligatio de prima vice sit intelligenda & examinatur.

1. **R**euocanda sunt in memoriam, quæ de hoc voto diximus punct. 10. qui hoc votum emittit, ad rem promissam affectus non est; potius illam auerfatur, ideoque obligationem sibi imponit eam, exequendi, si forte aliquod delictum, quod evitare intendit, commiserit, v.g. intendis fugere fornicationem, & vt efficacius præstes, voues peregrinationem, ad quam affectus non est, si in illam incideris, vt timore contrahendi peregrinationis obligationem à fornicatione arcearis. Esse autem hoc votum validum, & honestum, & commissio delicti obligare absolute, nemini potest esse dubium. Quia materia promissa & conditio sub qua promittitur honestæ sunt, neque maioris boni impediuntur. Vt ex communi sententia probat Caietanus 2.2. qu. 88. art. 2. Couart. de part. 1. p. §. 3. num. ult. Suar. lib. 4. de voto cap. 17. n. 3.

2. Dupliciter hoc votum penale præstare potes. Primò; si solum voueas penam nempe peregrinationem casu, quò delictum commiseris; non autem voueas vitare delictum sub hac peregrinationis pena. Primum votum est simplex penale: quia solum est de pena supposito delicto. Secundum est duplex; quia est de vitando delicto & simul de pena si vitatum non fuerit. Votum verò de vitando delicto absolutum est non conditionale. Secus votum de pena quia non obligat nisi supposito delicto. Vnde quæcumque ratione delictum excusetur, contrahi non potest obligatio ad penam.

3. Sed est dubium; an manens obligatus ad penam si cum committis delictum inuincibiliter ignores te ad illam fuisse obligatum? Respondeo, te non manere obligatum. Quia pena, quæ non est propria delicti, neque per se delicto annexa contrahi non potest, quin saltem cognoscatur lex per quam lata est. Vt pluribus firmat tract. 2. de peccat. disp. 1. punct. 17. Si ergo ignores te peregrinationem promississe, si fornicationem commiseris, illiusve votum transgressus fueris, ignoras legem, per quam pena lata est; non igitur illam contrahere potes. Et ita tenet in præsentibus Sanchez lib. 4. de voto cap. 22. n. 18. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 5. corol. 3. Subdunt tamen te esse obligatum penam subire saltem si non sit grauisima, si voti recorderis esto penam obliuiscaris? quia sufficit cognitio legis, per quam pena moderata imposita est, esto pena non cognoscatur. Sed non satis percipio quomodo hæc doctrina in præsentibus stare possit. Neque enim videtur votum penale cognosci posse, quin pena cognoscatur. Fateor namque te cognoscere posse sub voto promississe fugere fornicationem, ignorare autem, an sub pena aliqua hanc fugam promiseris? Sed non inde inferretur te cognoscere legem, & ignorare penam per legem impositam. Nam quando ignoras sub pena aliqua promississe fornicationem fugere, ignoras legem, cui pena annexa est. Quia hæc pena huic voto, & non voto fugiendi fornicationem annectitur. Si igitur ex ignorantia legis excusaris à pena illius in præsentibus ex ignorantia penæ promissæ, excusaris ab illius incurfu, cum non possit esse ignorantia penæ promissæ quin ignoretur promissio illius, & consequenter lex per quam imponitur.

4. Secundò dubitabis in eo casu, quo votum duplex emittens vitandi inquam fornicationem sub pena peregrinationis sublato voto de vitanda fornicatione per dispensationem vel irritationem sublato censetur votum de pena incurrenda si deliqueris? Dixi de pena incurrenda nam si cum pena sit incurfa: quia primum votum transgressum est, constat manifestè sublato voto vitandi fornicationem, non tolli votum de pena incurfa. quia iam est ab illo omnino independens. Et notauit Sanchez lib. 4. de voto cap. 22. num. 9. post medium. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 5. corol. 2. Ratio difficultatis est: quia est duplex votum, quorum vnum ab alio non pendet. Potest namque esse obligatio ad penam, quin sit obligatio ex voto vitandi fornicationem. Et è contra potest esse obligatio vitandi fornicationem, quin sit obligatio subeundi penam. Ergo credendum est sic hæc vota emissa esse.

Nihilominus Sanch. & Layman. supra defendunt sublato voto vitandi fornicationem tolli votum peregrinationis subeundæ. Quia hoc votum emittitur vt accessorium priori & in illius perfectam obseruationem. Et placet mihi hæc sententia. Nam esto independentem ab illo emitti possit, non est præsumendum; eo quod frequenter & in plurimum vt accessorium emittatur.

5. An autem ad impetrandam dispensationem voti principalis mentionem facere debeas accessorij, non caret difficultate; eo quod ob huius accessum materia voti principalis seorsum reddita sit; ac proinde dignior; & Deo grator, & frequentior maiori causa indiget ad sui relaxationem. Quod exemplo illius, qui promissit Romanam peregrinationem sacro iudicis illustrari potest, qui certe obtinere non potest dis-

penationem supradictæ peregrinationis, quia circumstantiam illam manifestet. Cæterum satis probabile est, voti accessorij mentionem non esse necessariò faciendam in dispensatione, seu communicatione voti principalis. Quia hæc mentio ideo facienda erat, quia votum accessorium aliquo modo annecteretur materiæ vt principalis, eamque digniorem & gratiorem Deo redderet. At non sic se habet hoc votum penale. Non enim annectitur voti principalis obseruationi sed potius illius transgressioni. Quia non obligat quousque votum principale transgressum fuerit: ac proinde materia voti principalis nec digniorem, nec gratiorem Deo reddit, esto votum in illius obseruatione seorsum reddat. Secus verò est in exemplo adducto de voto Romanæ peregrinationis cum sacro. Quia hæc circumstantia in obseruatione voti peregrinationis intrat ita vt votum principale siue illa obseruata non possit; ideoque huius est mentio necessariò faciendi; non illius; Sic Sanch. d. cap. 22. num. 9. Consentit Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 5. corol. 2.

6. Tertio dubitabis; an quoties violas votum, seu materiam in cuius obseruationem votum penale emittitur, penam incurras: vel tantum illam incurras prima vice? v.g. promissisti, si luseris, peregrinationem Romanam, Religionem ingredi, elemosinam facere, dubium est; an ad multiplicationem delicti multiplicanda sit pena?

Negar Emanuel Sà in summa verbo *votum* num. 26. in vtriusque editione. Ratio esse potest quia penæ multiplicandæ non sunt absque manifesta ratione, neque obligatio voti in casu dubio extendenda est. Sed postis supradictis verbis est satis dubium, te velle obligari ad penam illam subeundam quoties luseris. Quia solum ex illis colligitur, te velle obligari ad illam penam subeundam, si de facto luseris: quod vnica vice completur. Ergo sic est interpretandum. Et confirmo cum voues absolute vigilia alicuius sancti ieiunare, de prima vigilia sequenti tantum intelligitur nisi aliquid vniuersale signum addat. Vt tradit Sanchez lib. 4. sum. cap. 14. num. 40. Bonacina disp. 4. quest. 2. punct. 5. §. 1. num. 5. Ergo similiter votum de pena subeunda si luseris, de primo ludo videtur intelligendum. Quia voti obligatio extendenda non est. Quod quidem satis probabile esse. censeo quoniam solum est votum de subeunda pena in casu ludii: non tamen est votum de ludo vitando. Consentit Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 5. conclus. 2. sine.

At si votum sit de vitando ludo & casu quo illum non vitaueris subiturum talem penam, maior est difficultas: an de sola prima vice votum penæ debeat intelligi? Negat Sanchez cap. 22. num. 21. Layman. supra conclus. 1. Mouetur: quia votum illud penale est accessorium voto non ludendi. Sed votum non ludendi est de sola prima vice. Ergo neque illud votum penæ subeundæ debet esse. Et confirmo votum penæ assumi ad te continentium à ludo: sed intendis non solum semel sed in perpetuum te à ludo continere. Ergo votum penæ non vnico ludo sed omnibus annexum est.

Dices, ex eo quod votum penæ accessorium sit voto non ludendi; non inde inferretur penam multiplicandam esse pro qualibet voti transgressione. Potest enim sub vna singulari & inuincibili pena promitti perpetua ludi vitatio, & tunc illa pena sic promissa te continere potest in perpetuum à ludendo illam non contrahis. Esto post illius incurtionem cesset.

Ob hanc rationem existimo, si pena, quam per votum promittis grauisima sit, quæque iterari non solet qualis est religionis, peregrinationis Romanæ Hierosolymitanæ, aut exorbitantis elemosinæ de prima vice tantum votum intelligendum esse. Sic expressè Sanchez. d. cap. 22. num. 21. De aliis verò penis moderatis verius est cuiuslibet transgressioni sciam penam correspondere ad illamque subeundam te obligare velle. Quia hæc ratione efficacius te à delicto præstas, & in bono contines.

PUNCTVM XIX.

Quæ personæ voto obstringi possunt.

SVMMARIVM.

- 1 Omnes homines ratione videntes voto obstringi possunt nisi impediatur. Impediatur tamen aliqui pro voto religionis.
- 2 Ecclesia habet potestatem inhabilitandi aliquos ad votum.
- 3 Neminem inhabilem fecit nisi pro statu religio.
- 4 Præmittitur quædam distinctio pro intelligentia attendendum.
- 5 Votum de materia præcepta validum est à quocumque sublato emittatur.
- 6 Votum de materia interdita nullum est.

- 7 *Votum de re honesta & solum prohibita quoad modum valet.*
- 8 *Debet licentiam petere.*
- 9 *Non tenetur in petitione licentia votum manifestare.*
- 10 *Qualiter obliget religiosi votum de aliqua elemosyna prae-standa?*
- 11 *Quid de voto uxoris, filii familiaris serui?*
- 12 *Qualiter obliget votum Episcoporum de Religione assumenda & peregrinatione praestanda?*
- 13 *Quid de Parrocho?*
- 14 *Quid de alio clerico?*
- 15 *Si prohibitus sit votum, votum tenet, si sit de materia apta.*

Regula certissima est, omnes homines ratione vrentes voto obstringi posse, nisi specialiter impediuntur. Sic D. Thomas ab omnibus receptus 2. 2. *quæst. 88. artic. 8. & 9.* Ratio est manifesta: quia vrens ratione reu honestam, & gratam Deo promittere potest, quam si Deus acceptet, eo ipso voto obstrictus est. Dubium tamen est; an sint aliqui quorum promissiones alias de re honestissima Deus non acceptat? Et respondeo esse. Non enim acceptat professionem religiosi ante sexdecim annos completos, vel noutiatu non expleto. *Vi decidit Trid. sess. 25. de regularibus cap. 15. cap. ad nostras de regularibus cap. 11. & 2. eodem tit. in 6. cap. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. & cap. puella 20. quæst. 2.* Quia ob perpetuitatem & perfectionem status religiosi contenti non sunt, ne ante eam ætatem, & absque annali probatione assumeretur, vnde Ecclesia aliter assumptum acceptaret. At non acceptato statu nec vota, quibus iniungitur, acceptantur. Neque de hac potestare & de facto vllas Catholicorum dubitare potest.

2. Præter huiusmodi casum religiosi status non inuenitur in iure alius, in quo vota emissa de materia honesta nec maioris boni impeditiva ab Ecclesia non acceptentur; tamen potuerit plura ex illis non acceptare. Sic latè expendit Suarez *lib. 3. de voto cap. 3. & 4.* Et in primis quod potuerit Ecclesia inde probatur. Potest namque Ecclesia, cui Deus suas vices commissas habet, nolite acceptare votum suorum fidelium nisi sub hac vel illa conditione factum. Quæ repugnantia in hoc inueniri potest? Sicut enim nulla inuenitur in eo, quod voti facti obligationem remittat, vti facit dispensatio, neque etiam inuenitur debet quod obligationem remittat antequam fiat. Sic docuit Suarez *disco cap. 2. numer. 8.* Sanchez *lib. 4. cap. 24. num. 44.* Quod non solum verum habet de votis externis, & manifestis, sed etiam de votis internis & occultis tum promissione tum materia. Quia omnia hæc dispensare Ecclesia potest. Ergo etiam potest antecedenter annullare. Neque obstat Ecclesiam non posse indicare de actibus internis, neque circa illos iurisdictionem exercere; quia hoc intelligitur de iudicio & iurisdictione forensi, secus de iudicio & iurisdictione bonum animarum respiciente, neque onus aliquod hominibus imponente sed potius ab onere liberante Sanchez *cap. 24. num. 40.* Suarez *lib. 3. cap. 3. num. 11.* Hanc tamen potestatem nullatenus Ecclesia exercere potest nisi iusta causa intercedente. Nam hæc antecedens remissio nomine Dei fit, & per potestatem iurisdictionis ab ipso concessam illis verbis, *quodcumque solueritis terris erit solutum & in caelis.* Deus autem non censetur velle vt absque causa ius sibi acquirendum remittatur. Præcipue cum hæc remissio per legem fiat, & que personæ ad sic vouendum maneant inhabilitate. Sanchez *n. 45.* Suarez *num. 4.* Quod si inquiras; quibus datum sit non acceptare vota nisi sub hac vel illa conditione? Respondeo summo Pontifici tantum hoc datum esse. Quod probat consuetudo recepta. Nonquam enim Episcopi aliiue Prælati hanc antecedentem legem statuerunt. Neque conueniens erat, illius statuende potestatem habere; cum hæc potius vniuersale Ecclesie regimen quam particulare respiciat. Suarez *cap. 3. n. 12.* Sanchez *cap. 24. n. 47.*

3. Verum nullum esse casum præter religionis statum, & vota illi annexa, in quo Ecclesia fideles suos inhabiles ad vouendum constituit, cum communi sententia probat Suarez *lib. 3. cap. 4. & sequentibus* Sanchez *cap. 14. mem. 47.* Et *10. cap. 25.* Quapropter quælibet vota facta ab Episcopis & Clericis beneficiatis de materia aliâ honesta, neque Ecclesie præiudiciali, valida sunt, & omnino firma. Item omnia vota religiosorum, filiorum, impuberum, uxorum, seruorum de materia malis bonum non impediunt. Quia horum subiectio non impedit vouendi potestatem; esto illam infirmam relinquantur.

4. Vt autem hoc clarius eluceat, distinguenda sunt vota, quæ huiusmodi personæ emittere possunt; vt inde colligatur, nullam esse votum pro quo emittendo inhabiles factæ sint. Primum potest esse votum de materia præcepta quæ multiplex est. Alia cuius executionem nullatenus superior impedire potest, vt si vocatus non furari, vel missam diebus festis audire. Alia in qua superior dispensare solet. Alia quæ non absolute præ-

cipitur, sed præcipitur, ne fiat absque licentia superioris. Secundo potest esse votum de materia, quæ nulla lege præcipitur aut prohibetur. His positis.

5. Dicendum est primò votum de materia præcepta, cuius executionem nullatenus impedire superior potest, validum est, cuiusque valor à superioris consensu non pendet. Sic D. Thomas 2. 2. *quæst. 88. artic. 8. & 12. ad secundum* Suarez *lib. 3. cap. 5. à n. 3. & cap. 6. à n. 3.* Sanchez *lib. 4. cap. 25. à n. 2. & 6.* Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 13. à num. 73.* Ratio est clara: quia huiusmodi vota nec perfectionem impediunt, nec superioris iuri præiudicant. Ergo nullum est caput, ex quo irrita sint.

Dices esse irrita ex defectu consensus superioris, si fiant à subditis, quorum voluntas plene est superiori subiecta, qualem habent religiosi comparatione suorum Prælatorum: Hi enim voto obedientie ita suam voluntatem superiori tradiderunt, vt nec velle nec nolle habeant; sed ex illius quem vice Dei super caput suum posuerunt, & cuius imperio se subiecerunt, voluntate dependant. Vt dicitur *cap. si religiosus de electione in 6. & fauet cap. Monacho 20. qu. 4.* Vbi ex Basilio refertur. Monacho non licere vouere sine consensu Abbatis; si autem vouerit, sciendum est votum. Eandem subiectionem habent impuberes ex iuris dispositione comparatione suorum parentum vel tutorum. Facta autem hac subiectione non videntur hi subditi, vllum votum emittere posse absque superioris consensu. Quia iam de sua voluntate, quæ propria non est, sed aliena disponunt, illamque obligatione onerant absque consensu illius, cuius dispositioni subieciunt. Et ita tenet Valentia 2. 2. *disput. 6. quæst. 6. punct. 6. post principium & quæst. 1.* Sed respondendum est subiectionem religiosorum & impuberum non impedire ipsi liberum vsum suæ voluntatis circa res licitas, & honestas & iuri superiorum non præiudicantes. Est enim talis subiectio dura, & irrationabilis, & exequendi impossibilis. Solum enim impedit, ne ita liberè suo arbitrio vnanur; quin possint à superioribus impediri, & ita intelligendus est textus *in cap. si religiosus.* Ad certum verò *in cap. Monacho.* Respondeo primò. Esse dubiè auctoritatis; quia neque est alicuius consilij, neque in operibus Basilij inuenitur (tamen id insinuat Gratianus. Sed concessio habere textum firmam auctoritatem, respondeo eam Glossæ, & Doctoribus statim referendis. Non esse monacho licitum vouere sine consensu Abbatis abfinitiam, quia ob defectum huius consensus alij scandalizantur. Et ita tenent alij relatis Sanchez *lib. 4. cap. 25. num. 6. & 22.* Lessius *lib. 2. cap. 40. dub. 13. num. 74.* Suarez *lib. 3. cap. 5. à num. 3.* Sayo in Clauis Regia *lib. 6. cap. 15. num. 22.* Paulus Layman *lib. 4. sum. tr. 4. cap. 7. n. 4.*

6. Dico secundo; votum religiosi, impuberis, uxoris, serui de materia illis absolute interdixta nullum est; non quia ad vouendum sint incapaces, sed quia materia talis voti incapax est obligationis, quod de voto rei interdixta, quia mala certissimum est. At de voto rei interdixta, quia si tæta gubernationi conuenit, non caret difficultate. Quia in hæc pè datur dispensatio. Ergo sub conditione dispensationis potest esse voti materia; sicut potest esse materia promissionis humana: Sæpe enim impediti matrimonium contrahere obligantur sub conditione, si Pontifex dispenset. Cur ergo non poterant sub prædicta conditione Deo obligari per votum? Nichilominus dicendum est neque de hac materia valere votum regulariter, non ex incapacitate vouentium, sed ex incapacitate materię promissæ. Nam dum in ea dispensatur, clarum est, non esse materiam voto aptam. Quia votum non aduersatur præcepto. Posita autem dispensatione esto licitè & absque peccato mundari votum executioni possit; non tamen regulariter est melius ea dispensatione vi; potius enim melius est præcepto, & regula generali confirmari, quam ab illa per dispensationem eximi. Quod non solum verum habet; quando præceptum & regula obligat ad culpam; sed etiam quando ad nullam culpam per se obligat; ad hæc melius est, regulariter loquendo regulam communem obseruare, quam ab illius obseruatione, per dispensationem se subtrahere. Et hinc constat esse disparem rationem voti ab humana promissione. Promissio namque humana sub illa conditione, si superior dispensauerit, valida est; quia in ea non spectatur quid melius & honestius sit, sed quid sit promissario vtile, modo sit honestum. At in votis semper spectatur quod melius est, & Deo gratius, & consequenter de materia; quæ dispensatione indiget, votum esse non potest. Sic tradunt Suarez *lib. 3. de voto cap. 6. à num. 19.* Sanchez *lib. 4. sum. cap. 25. num. 10.*

7. Dico tertio; votum de re honesta & solum prohibita quoad modum valet, v.g. prohibet Prælati, ne eorum subditi tali vel tali die ieiunent absque eius licentia. Votum de ieiunio sciendum sub intellecta conditione, si Prælati consenserit, validum est. Quia ieiunium cum licentia non prohibetur, sed potius consuitur. Et concessio licentia non est relictio præcepti, sed illius obseruatio & executio. Sic Suarez

Suar. lib. 3. de voto cap. 6. num. 9. Sanchez lib. 4. de voto cap. 25. num. 8. & 10. lib. 2. Lessius lib. 2. cap. 40. dub. 13. num. 74. Layman. tract. 4. cap. 7. num. 6. concl. 4. & alij apud ipsos.

8. Teneris sic vouens ex vi talis voti licentiam a superiore petere. Quia promissum absque illa licentia voti materia non est; ut ergo voti materia sit, illa licentia sub se promissa continetur. Ergo etiam continetur petitio illius, ut pote medium moraliter necessarium ad eam obtinendum. Neque obstat, vouentem sub conditione deobligatum esse procurate conditionem, sed satisfacere si expectet illius eventum. Quia hoc fallit cum condicio apponitur ut honestans materiam promissam, qualiter in casu praesenti. Item cum conditio in alterius voluntatem remissa a vouentis actione pendet; ut si promiseris religionem ingredi sub consensu parentis, debes parentis consensum explorare. Alias irrisorie voueris, si ad hanc obligatus non es. Sic Suarez lib. 3. cap. 6. num. 12. Sanchez lib. 4. cap. 25. num. 24. Layman. cap. 7. num. 7. Quod intelligendum est, nisi expressè intentionem haberes, non te obligandi ad petendam licentiam, sed solum ad opus faciendum, quando licentia generaliter data fuerit: quia votum non obligat ultra vouentis intentionem Suar. num. 13. Sanchez n. 5. Layman. num. 7. Si autem res promissa tempore voti emissi nulla ad executionem licentia indigebat, & voto emissio indiget; quia nouiter interdicta est fieri absque licentia, non teneris licentiam petere. Quia hæc licentia non continebatur in re quatenus fuit promissa; sed tuum votum suspenditur, quo usque necessitas petendi licentiam cesset. Sanchez n. 26. Suarez num. 13. Layman. num. 7. Si verò tempore promissionis licentia promissum indigebat, sed tu ignorasti, votum non tenet. Quia promissum absque licentia mandari executioni non potest; licentiam autem in promissione non comprehendisti, quia illius indigentia fuit ignarus. Sanch. aliis relatis num. 27. Layman. d. num. 7. Licentia autem si semel negata fuerit, iterum petenda est, si spes subit, eam obtinendi, & voti obligatio perseueret. Sanchez n. 31. Suar. lib. 6. de voto cap. 7. num. 15. Layman. d. cap. 7. num. 7. ver. *caeterum*. Quod intelligendum censet, quando non praesumitur in perpetuum negasse. Nam facta negatione in perpetuum materia interdicta est & voti obligationi pro eo tempore satisfactum. At hæc negatio cum non sit per modum legis morte superioris negantis finitur. Ea que de causa teneris a superiore successore licentiam expostulare. Ut late probat Sanch. lib. 9. de matrim. disp. 43. num. 8. & notat lib. 4. de voto cap. 25. n. 31. Quæ omnia intelligenda sunt, quando superior ignarus voti executionem negat ut impedit. Nam si voti conscientia executionem in perpetuum negat votum extinguitur; quia illa negatio non suspensio sed irritatio est, si fiat a superiore habente potestatem irritandi.

9. Solum est inter Doctores controuersia; an teneris, cum petis licentiam votum factum manifestare? Affirmant Valent. disp. 6. q. 6. p. 6. q. 2. Sayrus l. 6. in Clau Regia cap. 5. num. 20. Lessius lib. 2. a. 40. dub. 13. num. 73. Azor. 1. p. lib. 1. p. 16. q. 6. & alij relati a Sanch. lib. 4. cap. 25. n. 28. Mouentur: quia hæc voti manifestatio conducit regulariter loquendo; ut facilius licentia concedatur, & casu, quo neganda sit, prudentius negetur. Teneris ergo eam manifestationem facere; quia teneris licentiam eo modo petere quo credis obtinendam esse, vel esse prudenter negandam. Alias conuinceris non habere animum & verum propositum, votum exequendi. Sed contrarium probabilius censet, nisi te expressè ad manifestandum votum obligasset. Quia ex vi voti solum fuit obligatus licentiam petere. Ad petitionem autem licentiae, illiusque concessionem necessaria non est voti manifestatio; siquidem cessante voto & peti & concedi licentia poterat. Neque obstat facilius licentiam obtinendam fore, si votum manifestaretur. Quia ad hanc facilitatem praestandam non fuit obligatus. Adde incertum esse, ex manifestatione voti licentiam facilius esse concedendam, forte concedetur difficilius. Quia agere ferunt superiores, hæc vota illis inconsultis emitti. Et ita tenet Nauarrius cap. 12. num. 69. Suar. lib. 3. de voto cap. 6. n. 15. Sanchez alios referens cap. 25. n. 29. & 30. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 7. ver. *sed questio est*.

10. Ex hac doctrina deciditur, qualiter obliget votum religiosi de aliqua elemosyna praestanda? Et quidem si honorum, ex quibus elemosyna facienda est, administrationem habet, qualem habent conuentus Praelati, neque elemosyna excedit facultatem sibi praescriptam; clarum est valere votum dum a superiore maiore non interdicatur, si autem excedit; valet votum sub ea conditione si superior licentiam dederit. Quia non alio modo elemosyna prohibetur. Et idem est dicendum de subditis, si elemosynam promittant ex rebus suo proprio vsui applicatis, valet inquam promissionem sub ea conditione si superiori placuerit; ac proinde obligatos esse licentiam petere nisi iam ex praescripta consuetudine concessa sit. Sic docent Suarez lib. 3. de voto cap. 7. n. 3. Sanch. lib. 4. cap. 25. n. 13. & 14.

Quod si religiosus promittat elemosynam ex bonis, quo-

rum administrationem non habet, ut sunt bona conuentus Suar. d. lib. 3. c. 7. num. 5. Respondet, regulariter esse votum irritum & imprudens. Quia solum obligat potest ad monendum superiorem ut elemosynam faciat, cuius monitio regulariter non expedit nisi occurrerit aliqua graui necessitate elemosynæ faciendæ. Sed placet mihi sententia Sanch. lib. 4. de voto cap. 25. num. 16. Regulariter illud votum validum esse. Quia non obligat ad monendum superiorem ut ipse elemosynam faciat, sed ad petendam facultatem ex bonis conuentus illam faciendi. Si enim votum sit elemosynæ excedens facultatem quam habes, sentit Suarez valere sub ea conditione si superior concesserit, idem proutis tenetur dicere de voto elemosynæ ex bonis conuentus; cum bona semper maneant conuentus; neque de illis disponere religiosus possit nisi pro facultate sibi concessa. Si autem in aliquo casu ob speciales circumstantias crederetur, petitionem vel imprudentem esse, vel non esse concedendam, votum non obligabit ut bene dixit Sanch. d. cap. 25. num. 16. *fine*.

11. Sed quid dicendum de voto uxoris, filij familias, serui elemosynæ praestandæ? Et quidem si sint de bonis illorum propriis, quorumque liberam administrationem habent, ita validum est, ut neque contradicente marito, patre, aut domino cesset illius obligatio. At si sint de bonis mariti, parentis, aut domini vel quorum ij administrationem habent, obligat votum sub ea conditione, si ea sic alienari permiserint, quia sub ea conditione promissum honestum est nec maioris boni impedimentum. Sic Suar. cap. 7. num. 6. Sanch. cap. 25. num. 14. & 15.

12. Secundo deciditur qualiter obliget votum Episcopi, & Parochi aliorumque Clericorum de Religione assumenda & peregrinatione praestanda? Nam cum Episcopo prohibetur sit absque Pontificis licentia Episcopatu renunciare ex cap. nisi cum iudem de renunciatione cap. licet. S. s. verò de Regularibus ob spirituale vinculum inter Episcopum & Ecclesiam cap. inter corporalia de translatione Episcopi cap. sic. 7. quæst. 1. Efficitur votum Episcopi de religione assumenda sub conditione licentiae a Pontifice impetrandæ debere fieri. Alias erit nullum. Sub illa verò conditione validum est, quia est de re, quæ regulariter cuiuslibet ad suam propriam perfectionem magis conuenit. Sic Azor. 1. p. lib. 1. cap. 16. quæst. 2. Suar. lib. 3. de voto cap. 4. num. 8. Sayrus in Clau Regia lib. 6. cap. 5. n. 24. *fine*. Sanchez lib. 4. cap. 25. n. 36.

Votum verò peregrinationis si in praedictum munus Episcopalis non cedat; eo quod mandare executioni possit tempore quo Episcopus permittitur a suis Ecclesiæ abesse validum est absolute nulla subintellecta conditione. At si peregrinatio ita longa futura sit, & diuturna, ut hanc residentiam iure diuino praescriptam impediatur, votum illius nulla ratione obligare potest, nisi sub conditione licentiae a Pontifice impetrandæ, quia clausa hæc conditione est quod illicitum. At sub ea conditione exillimitant Suarez l. 3. cap. 4. n. 4. Sanchez cap. 25. num. 39. valere, quia peregrinatio non est prohibita Episcopis, sed solum prohibetur illis, ne illam praesentem absque licentia. Cæterum veritas censet tale votum regulariter non valere utpote de re impeditiua maioris boni. Maius bonum absolute loquendo censetur esse, Praelatum in Ecclesia sua residere, ut pro pacandis ouibus vigilare, quam longis peregrinationibus incumbere. Item superius diximus de re absolute interdicta sub conditione dispensationis votum esse non posse. At votum peregrinationis impediens residentiam praecipuum est votum de re absolute prohibita, & quæ solum ex dispensatione licet. Nam est peregrinatio non sit in se prohibita; est tamen prohibita non residentia, & Episcopus vouens peregrinationem in absolute vouet non residere, quando alias tenetur: quod fieri non potest nisi posita dispensatione, & ita hoc votum esse inualidum docuerunt Syluester verbo *votum* 2. quæst. 1. Azor. 1. p. lib. 11. cap. 16. quæst. 2. Sayrus in Clau Regia lib. 6. cap. 5. num. 24. & alij relati a Suarez *dicto* cap. 4. num. 4. & a Sanch. cap. 25. n. 38. Neque obstat Textus in cap. magna de voto. Vbi votum Hierosolymitanæ peregrinationis ab Episcopo factum validum reputatur; siquidem sit grauis pro illo commutatio. Nam ommissis aliis solationibus quas Doctores adhibent; credo illud votum validum esse. Quia peregrinatio assumebatur pro subsidio impetando in Ecclesiæ propria defensionem; quo casu non est interdicta absentia cum ex interpretatione iuris residere censetur qui pro sua Ecclesiæ utilitate abest, cap. ex parte 2. de clericis non residentibus. Ea que de causa dixi regulariter votum peregrinationis diuturnæ non valere, ut cum casum & similem exciperem.

13. De Parochis aliisque clericis beneficium habentibus residentiam requirens, sentiunt communiter Doctores non posse religionem vouere nisi sub conditione petendi ab Episcopo licentiam tamen opus non fuerit eam ab illo impetratam absque petitione huius facultatis transiens ad religionem videtur illis interdictus. Argumento cap. licet de regularibus cap. admoet de renunciatione. Sic Azor. 1. p. lib. 11. cap. 16. quæst. 3.

quæst. 3. Grassis 2. p. decis. lib. 2. cap. 11. num. 24. Sayro in Clavi Regia lib. 6. cap. 5. num. 25. Suar. loquens de Parochis lib. 3. cap. 4. num. 10 & alij plures relati à Sanch. lib. 4. cap. 25. num. 48. Verum ut rectè ipse Sanchez probat nullus est textus ex quo hæc obligatio petenti licentiam ab Episcopo colligatur. Nam Textus in cap. licet, loquitur de regularibus transuentibus ad strictiorem religionem; & sic non est ad rem. Textus verò in cap. admonet prohibens dimissionem Ecclesiarum Episcopo inconsulto intelligitur de dimissione extra casum religionis à iure concessum, ut indicat ibi Gloss. Ex alia parte est textus ferè clarus & manifestus in cap. dno 19. quæst. 2. in quo Vibanus secundum liberè permittit quolibet clericis ad religionem transire; neque ab Episcopo reuocari posse. Cum igitur nullus licentiam petende mentionem fecerit; non est cur hoc onus illis sit imponendum. Et ita reatus Innocent. Hostiens. Anton. Cardinali, Abbate, in d. cap. licet, docet Sanch. num. 48.

Quod si de voto peregrinationis loquamur, idem prorsus dicendum est, ac de Episcopis diximus cum eadem subdit obligatio referendi ob quam peregrinatio suscipi non potest abique Superioris licentia. Fateor tamen in Episcopo strictius referentiam obligare & difficilius absentiam honestari posse, quam in Parochis; & in his, quam in Canonicis aliisque Clericis ex iure referentibus.

14. Tertio deciditur, quid sit sentiendum de aliis Clericis? Respondeo & votum peregrinationis & religionis emittere posse absolute, illudque exequi Episcopo inconsulto. Quia in nullis muneris obligatorij præiudicium cedunt. Colligitur ex Sanchez, Suar. aliisque Doctoribus relatis. Neque oblat textus in cap. non oportet de consecrat. dist. 5. Vbi consilium Laicis dicitur. Non oportet ministrum altaris vel etiam Laicum sine Canonicis literis idem sumata aliquo profecti. Nam inde non inferitur quemlibet Clericum non posse inconsulto Episcopo peregrinari. Tum quia ille textus non præcepit sed consilium & directionem conuenientem continet, ut indicant illa verba, non oportet. Tum quia illæ literæ pacificæ & commendatitiæ, quæ ex præscripta forma antiquitus omnibus Clericis & Laicis concedebantur, concedebantur, iam cessarunt, & solum Clericis ut possint ad ordines, & ministeria Ecclesiastica admitti iuxta Trident. sess. 23. cap. 16. de reformatione. Quo sine cessante nulla apparet obligatio portandi has literas. Suarez lib. 3. cap. 4. n. 9. Sanch. cap. 25. num. 44.

15. Dico vitimo, vota de materia quæ nulla lege prohibetur neque malus bonus impedit, valida sunt à quocumque emittantur. Conclusio ex terminis liquet. Solum est difficultas si prohibitus sis vouere absque superioris licentia: an votum factum alias de materia apta validum sit? Respondeo validum esse. Quia est modus promittendi malus sit, promissio quoad rei promissæ obligationem tenet & à Deo acceptatur. Quia ad hunc effectum sola honestas rei promissæ spectatur. Et ita tradit Suar. lib. 3. de voto cap. 6. num. 25. Sanch. lib. 4. cap. 24. num. 52. Layman. lib. 4. tract. 4. cap. 7. num. 9. verb. qui habent. Excipiendum tamen est, nisi illa prohibitio simul esset irritatio, quam non omnes Superiores facere possunt, sed illi tantum, qui dominatium habent potestatem; & ratione illius promissionibus faciendis valent contradicere, & factas infirmare, de quibus latius infra.

PUNCTVM XX.

Vtrum obligatio voti cessat cessante causa ob quam factum est vel notabili mutatione superueniente.

SVMMARIVM.

1. Obligatio voti cessat cessante causa finali.
2. Sed non cessat cessante impulsiva.
3. Ea mutatio qua rem promissam re, vel estimatione prudenti diuersificat, obligationem voti cessare facit.
4. Quando hæc contingant.
5. Ob periculum grauis nocimenti non præuisi obligatio voti cessat.
6. Notanda est pro cessatione voti an mutatio perpetua sit vel temporalis.

1. Regula est ferè ab omnibus Doctoribus recepta; obligationem voti cessare cessante causa finali ob quam factum est. Quia hæc cessante promissio non subsistit. Sic Abbas cap. magne de voto num. 14. Tiraquel. tract. cessante causa in fine principij Azor. 1. p. l. 11. c. 15. qu. 13. Suarez lib. 4. de voto c. 18. num. 3. Sanch. lib. 4. cap. 2. num. 42. & alij. Exemplis regulam manifestello; si voues dare Petro elemosynam quotidianam, & ipse diues fiat, cessat tibi obligatio. Quia cessan-

te paupertate cessat elemosyna, quæ fuit res promissæ. Item vouisti peregrinari ad imperandam amici sanitatem, mortuus est ante inceptam peregrinationem, non teneris peregrinari. Quia peregrinationem, quam promissisti, præstare non potes; non enim promissisti peregrinationem vtrunque, sed quæ esset medium ad salutem amici imperandam. Idem est, promississes elemosynam in redemptionem Petri captiui, si ante datam elemosynam Petrus fugit, vel mortuus est. Quia non subsistit elemosyna qualiter fuit promissæ. Idem, si vouisses non ingredi aliquam domum ob vitium peccati periculum, cessabit obligatio cessante periculo. Quia cessat interdictum ingressus qualiter promissum est. In his Doctoribus conueniunt ut videre est specialiter apud Suarez loco citato.

2. Notanter dixi cessare obligationem voti cessante causa finali. Quia si impulsiva cessat, non cessat obligatio. Differentia autem inter causam impulsivam, & finalem cum vtraque moueat voluntatem, & consequenter ut finis spectetur; ea est. Quia causa impulsiva potius mouet ad vouendum, quam ad exequendum votum. At finalis ab executione voti respicitur ita ut pro illius varietate diuersa sit executio. Si autem contingat, duplicem esse causam finalem, quatum una deficit alia subsistente, spectandum est, an vtraque copulatiue an diuisiue fuerit spectata, quod ex natura rei promissæ & ex modo promittendi colligendum est ut latius diximus punct. 8. §. 3. cum de fine voti locuti sumus.

3. Secunda regula æquè à Doctoribus recepta est; ea mutatio quæ materiam promissam diuersam in re vel in prudentum hominum estimatione constituit, voti obligationem cessare facit. Sic colligitur ex Valent. 2. 1. diff. 6. q. 6. punct. 4. circa finem. Sanch. lib. 4. cap. 2. à num. 20. Suar. lib. 4. cap. 19. num. 4. & sequentibus. Bonacina dist. 4. q. 2. punct. 7. §. 1. num. 2. & alij. Ratio est; Quia constituta materia promissæ diuersa in re, vel in prudentum hominum estimatione prudenter censerì non potest impleri posse, quod promissum est. Ergo cessat illius implendi obligatio.

4. Difficile autem est explicare, quando prudentum estimatione promissum sit, ut sic cesset obligatio voti. Nam regula illa, quam multi Doctores tradunt quos refert Sanchez lib. 4. cap. 4. num. 18. & 23. Tunc promissum diuersum esse, quando si illa diuersitas tempore voti emissi contingeret, vel cognosceretur, non emitteretur votum, incerta est. Quia incertum est, an votum emittendum esset, vel non. Et præterea quia multe sunt circumstantiæ extrinsecæ, quibus tempore voti cognitis, votum non fiet, sed non obinde cessat voti obligatio. Non enim promitteres elemosynam pauperi si moribus perditum cognosceres, aut tibi esse inimicum; & tamen ob illam superuenientem cognitionem non infirmatur promissio. Quia obligatio, vel deobligatio promissionis non est desumenda ex promissione vel non promissione quæ futura foret, sed ex ea, quæ facta est. Alias nihil firmum subsisteret ut bene probant Sanchez d. c. 2. num. 6. & 7. & num. 19. & 22. Suar. lib. 4. c. 19. num. 8. & sequentibus. Quapropter eam diuersitatem prudentum hominum estimatione affirmari, esse sufficientem, quæ rem constitueret in alio statu moraliter diuerso vel ob difficultatem ex parte ipsius rei promissæ superuenientem, vel ob alias circumstantias ei denuò aduerentes. Quia ad rem sic mutatam non est censendum vouens intendisse se obligare. Sic Suarez & Sanchez locis citatis. Unde vouens religionem in iuuentute si ad senectutem perueniat quando voto exequendo aptus non est ob vitium defectum, non obligatur ut notauit alij relatis Sanchez cap. 2. num. 50. Suarez cap. 19. num. 15. sine. Notanter dixi quando ex parte rei promissæ difficultas notabilis esset; ut excluderem difficultatem quæ solum nascitur ex libera vouentis voluntate, & praua illius inclinatione, qualem habent aliqui vouentes castitatem, cuius obseruatio ob depravatam eorum inclinationem & peccatorum multiplicationem sibi difficilis facta est. Non enim hæc difficultas à voti obseruatione liberat, tamen si dispensandi occasionem præbeat. Suar. cap. 19. num. 9.

Si verò dubium sit, an promissum ita mutatum sit, ut moraliter diuersum censerì debeat, in fauorem votum iudicandum est. Quia dubia excusatio certam obligationem tollere non potest. Sic Sanchez cap. 2. num. 34. & 52. Quod intelligendum est, quando mutatio prouenit ex difficultate superueniente, vel ex aliis circumstantiis, quæ honestatem materiæ non mutant. Nam si honestam illius dubiam reddunt, cessat illius obligatio; quia non potest esse gratum Deo exequi rem, de qua dubitatur, an illi offensa sit. Sanchez dicto cap. 2. num. 34.

5. Ex dictis colligit, ob periculum vitæ, honoris alterius, & grauis detrimenti superueniens, vel denuò cognitum post votum emissum voti obligationem cessare. Ut multis allegatis docet Suar. lib. 4. cap. 20. num. 1. Secus verò si non obstante illo periculo voueres, quando virtuti consonum est tali periculo offerri. Quia in priori casu promissum notabiliter mutatur, secus in secundo.

6. Sed est aduertendum, supradictam mutationem rei promissæ aliquando esse perpetuam (hoc est) pro toto tempore